

Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип
С. Македонија

Воронешки државен универзитет
Русија

Университет имени Гоце Делчева,
г. Штип, С. Македония

Воронежский государственный университет
Россия

Goce Delcev University in Stip,
N. Macedonia

Voronezh State University
Russia

Петта меѓународна научна конференција

Пятая международная научная конференция

Fifth International Scientific Conference

ФИЛКО FILKO

ФИЛОЛОГИЈА, КУЛТУРА И ОБРАЗОВАНИЕ

ФИЛОЛОГИЈА, КУЛТУРА И ОБРАЗОВАНИЕ

PHILOLOGY, CULTURE AND EDUCATION

ЗБОРНИК НА ТРУДОВИ
СБОРНИК СТАТЕЙ
CONFERENCE PROCEEDINGS

8-9 октомври 2020 / 8-9 октябрия 2020 / 8-9 October 2020

Штип

Штип

Stip

Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип
С. Македонија
Универзитет имени Гоце Делчева, г. Штип,
С. Македонија
Goce Delcev University in Stip,
N. Macedonia

Воронешки државен универзитет
Русија
Воронежский государственный университет
Россия
Voronezh State University
Russia

Петта меѓународна научна конференција

Пятая международная научная конференция

Fifth International Scientific Conference

**ФИЛКО
FILKO**

ФИЛОЛОГИЈА, КУЛТУРА И ОБРАЗОВАНИЕ

ФИЛОЛОГИЯ, КУЛЬТУРА И ОБРАЗОВАНИЕ

PHILOLOGY, CULTURE AND EDUCATION

**ЗБОРНИК НА ТРУДОВИ
СБОРНИК СТАТЕЙ
CONFERENCE PROCEEDINGS**

8-9 октомври 2020 | 8-9 октябрия 2020 | 8-9 October 2020

Штип

Штип

Stip

ЗБОРНИК НА ТРУДОВИ
СБОРНИК СТАТЕЙ
CONFERENCE PROCEEDINGS

ФИЛКО
FILKO

Јазично уредување

Даница Атанасовска-Гаврилова (македонски јазик)
Марјана Розенфелд (руски јазик)
Билјана Иванова (англиски јазик)
Снежана Кирова (англиски јазик)
Татјана Уланска (англиски јазик)

Техничко уредување

Костадин Голаков
Наташа Сарафова
Ирина Аржанова
Кире Зафиров

Адреса на организацискиот комитет:

Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип

Филолошки факултет

ул. „Крсте Мисирков“ бр. 10-А

Пош. фах 201, Штип - 2000, Р. Македонија

Воронешки државен универзитет

Филолошки факултет

г. Воронеж, пл. Ленина, 10, корпус 2, к. 34, Русија

CIP - Каталогизација во публикација
Национална и универзитетска библиотека “Св. Климент Охридски”, Скопје

316.7(062)

МЕЃУНАРОДНА научна конференција филологија, култура и образование (5 ;
2020 ; Штип)

Зборник на трудови / Петта меѓународна научна конференција ФИЛКО
филологија, култура и образование, 8-9 октомври 2020, Штип = Сборник
статей / Пятая международная научная конференция ФИЛКО филология,
культура и образование, 8-9 октября 2020, Штип = Conference proceedings
/ Fifth International scientific conference FILKO philology, culture and
education, 8-9 October 2020, Stip. - Штип : Универзитет “Гоце Делчев”,
2021. - 465 стр. ; 21 см

Трудови на мак., рус. и англ. јазик. - Библиографија кон трудовите

ISBN 978-608-244-787-2

1. Напор. ств. насл.

а) Културологија -- Собири

COBISS.MK-ID 52932613

ОРГАНИЗАЦИСКИ КОМИТЕТ

Драгана Кузмановска, Филолошки факултет при УГД
Жана Грачева, Филолошки факултет при ВГУ
Весна Коцева, Филолошки факултет при УГД
Татјана А. Тернова, Филолошки факултет при ВГУ
Виолета Димова, Филолошки факултет при УГД
Генадиј Ф. Ковалов, Филолошки факултет при ВГУ
Костадин Голаков, Филолошки факултет при УГД
Лариса В. Рибачева, Филолошки факултет при ВГУ

МЕЃУНАРОДЕН ПРОГРАМСКИ КОМИТЕТ

Виолета Димова (Македонија)
Даниела Коцева (Македонија)
Драгана Кузмановска (Македонија)
Ева Ѓорѓиевска (Македонија)
Марија Кусевска (Македонија)
Силвана Симоска (Македонија)
Татјана Стојановска Иванова (Македонија)
Лариса В. Рибачева (Русија)
Софија Алемпиевиќ (Русија)
Татјана А. Тернова (Русија)
Татјана Атанасоска (Австрија)
Олег Н. Фенчук (Белорусија)
Јулиа Дончева (Бугарија)
Билјана Мариќ (Босна и Херцеговина)
Душко Певуља (Босна и Херцеговина)
Волф Ошлис (Германија)
Волфганг Моч (Германија)
Габриела Б. Клајн (Италија)
Михал Ванке (Полска)
Мајкл Рокланд (САД)
Даниела Костадиновиќ (Србија)
Селена Станковиќ (Србија)
Тамара Валчиќ-Булиќ (Србија)
Ахмед Ѓуншен (Турција)
Нецати Демир (Турција)
Шерифе Сехер Ерол Чалшкан (Турција)
Карин Руке-Брутен (Франција)
Танван Тонтат (Франција)
Марија Рејес Ферер (Шпанија)
Технички секретар
Нагаша Сарафова
Јована Караниќиќ-Јосимовска
Ирина Аржанова
Главен и одговорен уредник
Драгана Кузмановска

РЕДАКЦИОННЫЙ СОВЕТ

Драгана Кузмановска, Филологический факультет при УГД
Жанна Грачева, Филологический факультет при ВГУ
Весна Коцева, Филологический факультет при УГД
Татьяна А. Тернова, Филологический факультет при ВГУ
Виолета Димова, Филологический факультет при УГД
Геннадий Ф. Ковалев, Филологический факультет при ВГУ
Костадин Голаков, Филологический факультет при УГД
Лариса В. Рыбачева, Филологический факультет при ВГУ

МЕЖДУНАРОДНАЯ РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ

Виолета Димова (Македония)
Даниела Коцева (Македония)
Драгана Кузмановска (Македония)
Ева Ѓергиевска (Македония)
Мария Кусевска (Македония)
Силвана Симоска (Македония)
Татјана Стојановска-Иванова (Македония)
Лариса В. Рыбачева (Россия)
Софја Алемпиевич (Россия)
Татјана А. Тернова (Россия)
Татјана Атанасоска (Австрия)
Олег Н. Фенчук (Беларусь)
Юлиа Дончева (Болгария)
Биљана Марич (Босния и Херцеговина)
Душко Певуля (Босния и Херцеговина)
Вольф Ошлис (Германия)
Волфганг Моч (Германия)
Мария Рейес Феррер (Испания)
Габриелла Б. Клейн (Италия)
Ева Бартос (Польша)
Михал Ванке (Польша)
Майкл Рокланд (США)
Даниела Костадинович (Сербия)
Селена Станкович (Сербия)
Тамара Валчич-Булич (Сербия)
Ахмед Гюншен (Турция)
Неджати Демир (Турция)
Шерифе Сехер Эрол Чалышкан (Турция)
Карин Рукэ-Брутэн (Франция)
Танван Тонтат (Франция)
Ученый секретарь
Нагаша Сарафова
Йована Караникич-Йосимовска
Ирина Аржанова

Главный редактор

Драгана Кузмановска

Языковая редакция

Даница Атанасовска-Гаврилова (македонский язык)

Марьяна Розенфельд (русский язык)

Бильяна Иванова (английский язык)

Снежана Кирова (английский язык)

Татьяна Уланска (английский язык)

Техническое редактирование

Костадин Голаков

Наташа Сарафова

Ирина Аржанова

Кире Зафиров

Адрес организационного комитета

Университет им. Гоце Делчева – Штип

Филологический факультет

ул. „Крсте Мисирков“ д. 10-А

Пош. фах 201, Штип - 2000, Р. Македонија

Воронежский государственный университет

Филологический факультет

г. Воронеж, пл. Ленина, 10, корпус 2, к. 34, Россия

Э-почта: filko.conference@gmail.com

Веб-сайт: <http://js.ugd.edu.mk./index.php/fe>

EDITORIAL STAFF

Dragana Kuzmanovska, Faculty of Philology, UGD
Zhana Gracheva, Faculty of Philology, VGU
Svetlana Jakimovska, Faculty of Philology, UGD
Tatyana A. Ternova, Faculty of Philology, VGU
Violeta Dimova, Faculty of Philology, UGD
Genadiy F. Kovalyov, Faculty of Philology, VGU
Kostadin Golakov, Faculty of Philology, UGD
Larisa V. Rybatcheva, Faculty of Philology, VGU

INTERNATIONAL EDITORIAL BOARD

Daniela Koceva (Macedonia)
Dragana Kuzmanovska (Macedonia)
Eva Gjorgjievska (Macedonia)
Marija Kusevska (Macedonia)
Silvana Simoska (Macedonia)
Tatjana Stojanovska-Ivanova (Macedonia)
Violeta Dimova (Macedonia)
Larisa V. Rybatcheva (Russia)
Sofya Alempijevic (Russia)
Tatyana A. Ternova (Russia)
Tatjana Atanasoska (Austria)
Oleg N. Fenchuk (Belarus)
Yulia Doncheva (Bulgaria)
Biljana Maric (Bosnia and Herzegovina)
Dushko Pevulja (Bosnia and Herzegovina)
Wolf Ochlies (Germany)
Wolfgang Motch (Germany)
Gabiella B. Klein (Italy)
Ewa Bartos (Poland)
Michal Wanke (Poland)
Danijela Kostadinovic (Serbia)
Selena Stankovic (Serbia)
Tamara Valchic-Bulic (Serbia)
Maria Reyes Ferrer (Spain)
Ahmed Gunshen (Turkey)
Necati Demir (Turkey)
Şerife Seher Erol Çalışkan
Karine Rouquet-Brutin (France)
That Thanh-Vân Ton (France)
Michael Rockland (USA)
Conference secretary
Natasha Sarafova
Jovana Karanikic-Josimovska
Irina Arzhanova
Editor in Chief
Dragana Kuzmanovska

Language editor

Danica Atanasovska-Gavrilova (Macedonian)
Maryana Rozenfeld (Russian)
Biljana Ivanova (English)
Snezana Kirova (English)
Tatjana Ulanska (English)

Technical editing

Kostadin Golakov
Natasha Sarafova
Irina Arzhanova
Kire Zafirov

Address of the Organizational Committee

Goce Delcev University - Stip

Faculty of Philology

Krste Misirkov St. 10-A

PO Box 201, Stip - 2000, Republic of Macedonia

Voronezh State University

Faculty of Philology

10 pl. Lenina, Voronezh, 394006, Russia

E-mail: filko.conference@gmail.com

Web-site: <http://js.ugd.edu.mk./index.php/fe>

СОДРЖИНА / СОДЕРЖАНИЕ / CONTENT

1. Suzana R. Bunčić - ANDRIĆ'S EARLY STORIES WITH ELEMENTS OF ALLEGORY AND SATIRE	13
2. Катерина Видова - ГЛАГОЛСКИОТ ПРИЛОГ ВО УЛОГА НА ПРИЛОШКА ОПРЕДЕЛБА ВО МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК И НЕГОВИТЕ АНГЛИСКИ ПРЕВОДНИ ЕКВИВАЛЕНТИ	19
3. Ана Витанова - Рингачева - СОБИРАЧИТЕ НА МАКЕДОНСКОТО НАРОДНО ТВОРЕШТВО ОД ЦЕПЕНКОВ ДО ДЕНЕС (НА 100-ГОДИШНИНАТА ОД СМРТТА НА МАРКО ЦЕПЕНКОВ)	27
4. Бранка Гривчевска - МОДУЛАЦИЈАТА КАКО ПРЕВЕДУВАЧКА ПОСТАПКА ВО МАКЕДОНСКИОТ ПРЕВОД НА РОМАНОТ „ПАЛОМАР“ ОД ИТАЛО КАЛВИНО	33
5. Сашка Грујовска-Миланова - ИНТЕГРАЦИЈА НА ГЕРМАНИЗМИТЕ ВО МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК	43
6. Јованка Денкова - СОЦИЈАЛНИТЕ РАСКАЗИ НА АНТОН ПАВЛОВИЧ ЧЕХОВ И БОРИС БОЈАЦИСКИ	49
7. Марија Ѓорѓиева Димова - ИНТЕРДИСКУРСИВНИТЕ ДИЈАЛОЗИ НА ЛИРИКАТА.....	57
8. Ивана Ѓорѓиева, Александар Нацов - ГАСТРОНОМСКИ КАРАКТЕРИСТИКИ НА ИСТОЧНИОТ РЕГИОН НА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА.....	69
9. Биљана Иванова, Драгана Кузмановска, Снежана Кирова ПРЕДНОСТИ ПРИ УЗУЧУВАЊЕТО НА СТРАНСКИ ЈАЗИК ОД НАЈМАЛА ВОЗРАСТ	75
10. Билјана Ивановска, Марија Кусевска, Цвета Мартиновска Банде ЈАЗИЧЕН КОРПУС НА МАКЕДОНСКИТЕ ИЗУЧУВАЧИ ПО АНГЛИСКИ И ГЕРМАНСКИ КАКО СТРАНСКИ ЈАЗИЦИ	79
11. Лела Ивановска - КРЕАТИВНОСТА ВО НАСТАВАТА ПО АНГЛИСКИ ЈАЗИК КАКО СТРАНСКИ ЈАЗИК	87
12. Natka Jankova Alagjovska - INTERCULTURAL COMMUNICATION CONGITION OF ENGLISH LANGUAGE TEACHERS IN OUR COUNTRY AND ABROAD	95
13. Сашка Јовановска - УСВОЈУВАЊЕ ВТОР ЈАЗИК- ПЕДАГОШКА ГРАМАТИКА	105
14. Луси Караниколова-Чочоровска - „ПРОСВЕТИТЕЛСТВОТО ВО ЈУЖНОСЛОВЕНСКИТЕ ЛИТЕРАТУРИ“ (ПРЕГЛЕД)	113
15. Карначук Ирина Јурьевна - ПОРЯДОК СЛОВ И ИНВЕРСИЈА КАК СПОСОБИ ВЪРАЖЕНИЯ ЕКСПРЕССИВНОСТИ	119
16. Милена Касапоска-Чадловска - ГРАМАТИКАТА ВО УЧЕБНИЦИТЕ ПО ФРАНЦУСКИ ЈАЗИК ЗА СРЕДНО ОБРАЗОВАНИЕ	123
17. Лидија Ковачева - ДЕМОНОЛОШКИТЕ ПРЕТСТАВИ КАЈ АСИРЦИТЕ И БАБИЛОНЦИТЕ	133
18. Славчо Ковилоски - ПРОТОТИПИ НА ЖЕНСКИ ЛИКОВИ ВО МАКЕДОНСКАТА КНИЖЕВНОСТ И ФОЛКЛОРОТ ОД XIX ВЕК	141
19. Весна Кожинкова - РЕФЕРЕНЦИЈАЛНОСТА ВО РОМАНОТ „МЕМОАРИТЕ НА АЛБЕРТ АЛНШТАН“ ОД КИРЕ ИЛИЕВСКИ.....	149

20. Кристина Костова, Марија Крстева, Наталија Попзариева, Крсте Илиев, Драган Донеv - ДРАМАТА ВО СРЕДЕН ВЕК КАКО ОСНОВА ЗА ОЗНАЧУВАЊЕ НА КУЛТУРНИОТ ИДЕНТИТЕТ ВО АНГЛИЈА	155
21. Мирјана Коцалева, Александра Стојанова, Билјана Златановска, Наташа Стојковиќ - ПРИМЕНА НА РАЗЛИЧНИ МЕТОДИ НА УЧЕЊЕ НА ИНФОРМАТИЧКИТЕ ПРЕДМЕТИ	163
22. Весна Коцева - ГЛАВНИ КАРАКТЕРИСТИКИ НА КОМУНИКАТИВНИОТ ПРИСТАП	169
23. Весна Коцева, Марија Тодорова - ОСНОВНИ НАЧЕЛА НА ПРИРОДНИОТ ПРИСТАП НА КРЕШЕН И ТЕРЕЛ	177
24. Даниела Коцева, Шукрије Барути, Снежана Мирасчиева - ЈАЗИКОТ И ГОВОРОТ ВО ФУНКЦИЈА НА ОПШТЕСТВЕНА И ИНДИВИДУАЛНА АДАПТАЦИЈА	183
25. Даниела Коцева, Снежана Мирасчиева - РЕФЛЕКСИЈАТА НА ОДДЕЛНИ ТЕЛЕВИЗИСКИ СОДРЖИНИ И ПОЈАВАТА НА НАСИЛСТВО КАЈ ДЕЦАТА	191
26. Драгана Кузмановска, Лидија Ристова, Биљана Иванова МОЌТА НА ФРАЗЕОЛОГИЗМИТЕ ВО СВЕТОТ НА РЕКЛАМИТЕ	199
27. Marija Kusevska - WHERE DIRECTNESS AND INDIRECTNESS RESIDE	207
28. Лидија Лумпова - СООТНОШЕНИЕ ГОЛОСА АВТОРА И ГОЛОСОВ ГЕРОЕВ В ХУДОЖЕСТВЕННИХ СИСТЕМАХ ТОЛСТОГО И ДОСТОЕВСКОГО (НА МАТЕРИАЛЕ РОМАНА -ЭПОПЕИ Л.Н. ТОЛСТОГО «ВОЙНА И МИР», РОМАНОВ Ф.М. ДОСТОЕВСКОГО «ПРЕСТУПЛЕНИЕ И НАКАЗАНИЕ», «ИДИОТ», «БРАТЪЯ КАРАМАЗОВЫ»)	215
29. Ранко Младеноски - ХИПОТЕКСТОТ ВО ПОЕЗИЈАТА НА БЛАЖЕ КОНЕСКИ	223
30. К.А. Нагина - ТВОРЧЕСТВО Л.Н. ТОЛСТОГО В ПРОСТРАНСТВЕ СОВРЕМЕННОГО ФИЛОЛОГИЧЕСКОГО ОБРАЗОВАНИЯ	233
31. Георгий Недюрмагомедов - ФОРМИРОВАНИЕ МЕТАПРЕДМЕТНЫХ УМЕНИЙ УЧАЩИХСЯ ОСНОВНОЙ ШКОЛЫ В ПРОЦЕССЕ УЧЕБНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ	241
32. Першина Татьяна Ивановна - ОРГАНИЗАЦИЯ ПРОЕКТНО-ИССЛЕДОВАТЕЛЬСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ОБУЧАЮЩИХСЯ ПО ГЕОГРАФИИ	247
33. Мария Попова - РОЛЬ И ФУНКЦИИ МУЗЕЕВ В ФОРМИРОВАНИИ СОВРЕМЕННОГО ГУМАНИТАРИЯ	253
34. Vesna Prodanovska-Poposka - ACQUIRING PROPER PRONUNCIATION: AN OVERVIEW OF A SET OF EXERCISES FOR IMPROVING ENGLISH LONG /i:/ AND /u:/ VOWELS	259
35. Цветанка Ристова Магловска, Младен Мицевски ИСКУСТВЕНО УЧЕЊЕ КАКО АЛАТКА ЗА ИНСПИРИРАЊЕ НА УЧЕНИЦИТЕ ВО УГОСТИТЕЛСКОТО ОБРАЗОВАНИЕ	265
36. Петја Рогич, Драган Донеv - МИНАТИТЕ ВРЕМИЊА ВО БУГАРСКИОТ И МАКЕДОНСКИОТ ПРЕВОД НА „ВУЈКО ВАЊА“ ОД АНТОН ПАВЛОВИЧ ЧЕХОВ ВО ОДНОС НА МИНАТИТЕ ВРЕМИЊА ВО СРПСКИОТ ПРЕВОД	273

37. Наташа Сарафова - ВЛИЈАНИЕТО НА ГЛОБАЛИЗАЦИЈАТА И КУЛТУРНИТЕ ПОЛИТИКИ ВРЗ ВИДЛИВОСТА НА НАЦИОНАЛНИТЕ КНИЖЕВНОСТИ (Пример : Норвешка книжевност)	281
38. Наташа Сарафова, Марица Тасевска - АСПЕКТИ НА КНИЖЕВНИТЕ ИНДУСТРИИ ВО НОРВЕШКА	291
39. Simona Serafimovska - STRUCTURE OF THE ENGLISH LANGUAGE TEACHERS AT THE UNIVERSITIES IN THE REPUBLIC OF NORTH MACEDONIA	297
40. Елена Владимировна Сидорова - ЛОГИЧЕСКИЕ ОШИБКИ В ПИСЬМЕННЫХ РАБОТАХ УЧАЩИХСЯ	305
41. Александра Стојанова, Мирјана Коцалева, Наташа Стојковиќ, Билјана Златановска - ПРИМЕНА НА VARK МОДЕЛОТ ВО ПРОЦЕСОТ НА УЧЕЊЕ	311
42. Анета Стојановска-Стефанова, Марија Магдинчева-Шопова - ПРЕДИЗВИЦИТЕ ОД ПОЛИТИЧКАТА ГЛОБАЛИЗАЦИЈА ЗА ДРЖАВИТЕ	319
43. Aleksandra P. Taneska, Blagojka Zdravkovska-Adamova CREATING SYLLABUS AND DEVELOPING GRADING CRITERIA FOR MACEDONIAN LANGUAGE FOR PROFESSIONAL PURPOSES AT SEEU ACCORDING TO NEEDS BASED ANALYSIS	327
44. Ольга Тихонова - И.В. ГЁТЕ КАК КИНОПЕРСОНАЖ: К ПРОБЛЕМЕ ДИАЛОГА ЛИТЕРАТУРЫ И КИНО	337
45. Марија Тодорова, Весна Продановска-Попоска - ГЛАСОВНИТЕ СИСТЕМИ НА ШПАНСКИОТ И НА АНГЛИСКИОТ ЈАЗИК	345
46. Емилија Тодоровиќ - ОБРАЗОВАНИЕ И ПРАКТИКА: УЧЕЊЕ ПРЕКУ РАБОТА-НОВ КОНЦЕПТ ЗА ПРАКТИЧНА ОБУКА ВО ТЕХНИЧКОТО ОБРАЗОВАНИЕ	351
47. Elena Trajanovska, Maja Gjurovikj, Biljana Ivanova - STANDARDS-BASED EDUCATION IN ACHIEVING LANGUAGE INTEROPERABILITY	357
48. Nina S. Ćeklić - NARRATIVE-STYLISTIC FEATURES IN THE NOVEL LETTERS TO DANILO KIŠ BY FILIP GAJIĆ	365
49. Уљянова Марина Алексеевна - ГЕНДЕРНЫЕ ОСОБЕННОСТИ СЕМАНТИЧЕСКОЙ СТРУКТУРЫ СЛОВА ВЗГЛЯД	373
50. Славица Урумова-Марковска - ПРОСВЕТИТЕЛСКИОТ ЛИК НА СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ ВО ПРЕДАНИЈАТА И ЛЕГЕНДИТЕ	383
51. С.Н. Филошкина, Ж.А. Борискина - АВТОР В ПУБЛИЦИСТИЧЕСКОМ ПРОИЗВЕДЕНИИ (НА МАТЕРИАЛЕ КНИГИ Г. ГРИНА “Getting to Know the General. The Story of an Involvement”, 1984.)	391
52. Наталија Хабарова - АНГЛИЙСКИЕ ЗАИМСТВОВАНИЯ В СРЕДСТВАХ МАССОВОЙ ИНФОРМАЦИИ	397
53. Ольга Швецова - ЯЗЫКОВЫЕ ОСОБЕННОСТИ «ПЕДАГОГИЧЕСКОЙ ПОЭМЫ» А.С. МАКАРЕНКО	407
54. Васко Шутаров - КУЛТУРА И КУЛТУРНА ДИПЛОМАТИЈА ВО ВРЕМЕ НА ПАНДЕМИЈА	415

ВЛИЈАНИЕТО НА ГЛОБАЛИЗАЦИЈАТА И КУЛТУРНИТЕ ПОЛИТИКИ ВРЗ ВИДЛИВОСТА НА НАЦИОНАЛНИТЕ КНИЖЕВНОСТИ

(Пример : Норвешка книжевност)

Наташа Сарафова¹

¹м-р, Филолошки факултет, Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип,

E-mail адреса: natasa.sarafova@ugd.edu.mk

Апстракт

Поттикнати од една статија која имаше позитивно инспирирачка нота, со наслов „Норвешка е најдобрата земја во светот за писателите“ решивме да направиме истражување кое ќе ја расветли оваа реченица, а подоцна ќе ни донесе заклучок со кој во иднина би можеле да направиме поголемо истражување, компаративна анализа помеѓу македонските културни политики наспрема норвешките културни политика но, само во делот за книжевноста . Поради ова, ќе ја истражиме заштитата и материјалната помош на уметниците-писатели во оваа држава и, како се поставени културните политики во Норвешка за овој придонес. Низ прашањата : Какво е влијанието на глобализацијата врз светската книжевност? Кои се стандардите на културните политики во Норвешка за афирмација на своите уметници – писатели? Дали Норвешките културни политики во однос на книжевноста, се вистинската порта за поголема видливост на националната книжевност во рамката на светската книжевност?. Пример за афирмација и промоција на националната книжевност со цел за нејзина поголема видливост во рамката на светската книжевност.

Клучни зборови : *глобализација, светска книжевност, национална книжевност, културни политики, Норвешка*

Глобализацијата е мултидимензионален процес кој денес има огромно влијание во секој сегмент на нашето живеење, почнувајќи од трговските размени и светската економија, па се до слободната и широка поврзаност на луѓето преку интернетот и масовните комуникациски мрежи и медиуми. Миграциите на луѓето исто така придонесуваат во ширењето на различните култури и нивно приспособување во новите средини, овде е и филмската индустрија со нејзиното огромно влијание во размената на културните различности кои водат кон мултикултурализам што полека се претопува и асимилира, американизира и вестернизира во една светска култура, светски човек.

Светската книжевност зависна од текот на глобализацијата го стандардизира книжевното дело, поточно, за да се биде дел од светската книжевност основно и прво нешто што треба да се исполни е: книжевното дело да биде преведено на еден од светските јазици, најчесто англискиот јазик. Ова е единствениот начин да се биде дел од светските книжевни библиотеки со можност за пласман и запознавање на светот со нашата култура и начин на живеење. Овде културната политика на државата е таа што ќе ги отвори вратите кон западниот свет

(независно од квалитетот на делата) , и ќе се движи низ праксата на западните земји : заштита на уметниците – поетите и писателите, нивната афирмација надвор од границите на државата, и, доследноста во пропагандата да се биде дел од светската книжевност – добар начин да го запознаеме светот со нашиот идентитет, нашата култура, нашите аспирации кон светската слобода на уметничкиот збор.

Глобализацијата како феномен

Со текот на многу векови, човечките општества широм светот постепено воспоставија поблиски контакти. Во последно време, темпото на глобалната интеграција драматично се зголеми, се случуваат невидени промени во комуникациите, транспортот и компјутерската технологија, а сите тие заедно му дадоа на овој процес нов импулс и го направија светот меѓусебно зависен од било кога досега. Глобалното движење за социјална правда, кое е производ на глобализацијата, предлага алтернативен пат, поодговорен на јавните потреби. Напредокот во технологијата за комуникации и транспорт, во комбинација со идеологијата на слободен пазар, даде производи, услуги и капитал без преседан. Северните земји сакаат да ги отворат светските пазари за своите производи и да ги искористат во изобилство, евтината работна сила на Југот, политики што честопати ги поддржуваат елитите. Тие користат меѓународни финансиски институции и договори за регионална трговија за да ги принудат сиромашните земји да се “интегрираат“ со намалување на тарифите, приватизација на државните претпријатија и релаксирање на животната средина и работните стандарди.

Глобализацијата има огромно влијание врз размислувањето низ хуманистичките науки, рedefинирајќи го разбирањето на областите како што се комуникација, култура, политика и литература. Влијанието на глобализацијата врз културата и литературата е доста значајно. Терминот „Глобализација“ привремено е дефиниран како меѓусебно поврзаност. Современите технологии како што се сателитските комуникации и World Wide Web, направија драстични промени во ширењето на разни форми на литература и прилично релевантна експлозија на информации кои одиграа клучна улога во дистрибуцијата на социјалните и културните пакети низ целиот свет. Луѓето сега можат он-лајн да читаат романи, поезија, раскази, песни и драми. Едно лице во Кина може да го прочита Достоевски на својот јазик и обратно - руски студент може да бара кинески автори на Интернет. Со глобализацијата, скоро е невозможно да се запре ширењето на идеи, бидејќи самата нејзина природа ја става на виделина меѓусебната поврзаност на сите поединци.

Преводот е огромна сила во развојот на светската книжевност, таа без него не би можела да се случи. Истовременото зголемување на глобалната побарувачка за преводи во различни области, повторно ја потврдува важноста на таквиот медиум. Преводот пренесува текстови преку границите и комуницира низ јазиците. Големата улога на преводот во глобалните модели на комуникација е огромна, преводот стана важна алатка за зајакнување на разбирањето помеѓу културите, односно, ги доближува културите и глобализацијата која од секогаш била важен аспект на преведувањето (<http://electronicbookreview.com/essay/on-the-globalization-of-literature-haruki-murakami-tim-obrien-and-raymond-carver/>).

Секој обид да се направи брз преглед на историјата на глобализацијата е подвлечен од страна на две клучни точки. Првата е фактот дека историското значење на концептот на глобализацијата е во блиска врска со менувачките перцепции за времето и просторот, бидејќи претежно глобализацијата се смета за тековен процес, а не статички услов. И втората значајна точка е дека секогаш имало прашање дали глобализацијата е нешто ново или не. Како што посочува Манфред Б. Стигер, „одговорот на прашањето дали глобализацијата претставува нов феномен зависи од тоа колку далеку сме подготвени да го продолжиме синцирот на каузацијата што резултираше во оние неодамнешни технологии и социјални аранжмани со кои повеќето луѓе го прифаќаат и користат овој модерен збор“ (Manfred B. Steger 18:2007).

Првично се предвиде дека глобализацијата ќе има позитивно влијание врз книжевноста и писателите во помалите нации во кои се пишува на националниот јазик кој е помалку популарен. Издавачите и писателите се надеваат дека глобализацијата може лесно и брзо да ги уништи граничните бариери помеѓу јазиците, а со тоа да се отворат можности за нови пазари во целиот тој процес.

Глобализацијата и светската книжевност

Кога размислуваме за поимот Глобализација веднаш помислуваме на интернетот, социјалните медиуми, филмската продукција. Меѓутоа, спротивно на модерните убедувања, литературата зазема важно место во протоколот низ современите забавни медиуми за јавната потрошувачка во нашиот глобализиран свет. Технолошките достигнувања што ги поврзуваат луѓето ширум светот преку споделени информации, исто така служат како средство за ширење на книги низ националните и културните граници.

За прв пат терминот „светска литература“ го користеше германскиот писател и државник Јохан Волфганг фон Гете, а се однесуваше на ширење на литературата од и до земји од целиот свет. Гете славно изјавил во писма до Јохан Екерман во 1827 година: „Националната литература сега е прилично непостојан термин; епохата на светската литература е приближена, и секој мора да се обиде да го забрза својот пристап“. Светската литература, во модерна смисла, се однесува на книжевни дела кои се преведени на повеќе јазици и се проследени до публиката надвор од нивната земја на потекло. Експанзијата на новите медиумски технологии, исто така придонесуваат за нови и полесни начини на дистрибуција на книги преку националните граници. И, како што се појавуваат нови начини за доставување на светската литература до читателите ширум светот, често се повеќе се истражува влијанието што книжевноста го има врз културата и начините на кои културите можат да ги трансформираат книгите (<https://publish.illinois.edu/globalcurrents/2014/12/03/world-literature-theories-in-the-context-of-globalization/>). Светската литература може да биде неверојатна алатка за анализирање на глобализацијата затоа што дава прекрасен пример за начините на кои информациите се споделуваат меѓу јазиците и културите.

Валери Хенитиук, професорка по литература и превод на Универзитетот во Источна Англија, го истражува процесот на превод и значењата што ги содржи. Таа тврди дека „текстовите стануваат успешно вселени само преку интерпретативни акти на медијација длабоко врзани за аспектите на културата“. Со други зборови, текстот никогаш не може да биде независен од неговиот

превод. Како што литературата се движи низ границите на културата и јазикот, таа е, на некој начин, преточена во уникатен културен артефакт.

Според Свенд Ерик Ларсен глобализацијата е веќе секојдневие, конкретно зборува за животот во Данска за кој вели дека со самото започнување на денот ние се соочуваме со глобализацијата, со едно обично отварање на фрижидерот поединечно ги прочитае етикетите за потекло на производите ќе сфатиме го дека целиот свет го имаме сместено по ладните рафтови. Или пак шкафовите за алишта, телевизијата, со својот 24 часовен пренос, светот – глобално живее во нашата дневна соба. Глобализацијата го пробива секојдневието и тука се создава, преведува и се користи книжевноста како составен дел од преговорите за бришење на границите. Литературата е глобална пред да се појави глобализацијата во модерна смисла. Затоа новите медиуми никогаш не престануваат да ги користат повторно приказните, сликите и ликовите од литературата за новата публика, од слики до цртани филмови и филмски и ТВ-серији и игри, иако овие медиуми развиваат и свои начини на изразување. Литературата е културен резерват на различни искуства од локалниот живот внатре но, и гледан животот однадвор (Svend Erik Larsen : 2010).

Културните политики на Норвешка во однос на книжевната индустрија

Ќе направиме кратка анализа на националната стратегија за развој на културните политики во оваа земја со нотирани интерес : Норвешката книжевност и нејзината застапеност во светски рамки. Зошто Норвешка? Најпрво, бидејќи е мала земја со 5 милиони жители (слична на нашата држава), има мултикултурно општество, не е дел од Европската унија и, е земја во која владата ги одржува издавачките куќи во живот. Земја за која се верува дека е најдоброто место да се биде писател. Статијата која погоре ја споменавме ќе биде елаборирана низ текстот кој следи.

Главните категории на инструменти во секторот литература е исклучениот данок на додадена вредност, шеми за набавка и фиксни цени на книгите. Во моментот, ослободувањата од ДДВ ги вклучува само печатени книги. Како и да е, во тек е дискусија дали е тоа исклучок или треба ова да се однесува и за дигиталните книги. Во последните неколку години имало јавни расправи за договорниот сектор за трговија со книги помеѓу Норвешката асоцијација на книжари и Норвешката асоцијација на издавачи, што значи дека има фиксни цени на книгите за време на ограничен период во Норвешка, договорот се потпира на ослободување од правилата за конкуренција што надлежните државни органи го одобрија. Договорот се смета за важен со цел да се обезбеди децентрализирана мрежа на книжарници низ целата земја, да се обезбедат приходи на писателите и промовирање на разновидна литература ([/Downloads/norway_102016.pdf](#)). До 2005 година, една од најважните одредби на договорот беше правилото со кое цената на книгите требаше да се утврди во годината на објавување и следната година. Книгата има силна позиција во Норвешка. Дури 93% од популацијата пријавиле дека прочитале книга во изминатата година, а повеќе од 40% читаат повеќе од 10 книги годишно. Продажбата на книги е на стабилно, високо ниво. Секоја година гледаме список на различни нови публикации, кои се карактеризираат со висок квалитет и нови идеи. Со само 5,3 милиони луѓе кои зборуваат норвешки, особено е важно книжевното поле да остане силно и активно. Затоа, огромно е задоволството кај Норвежаните

кога можат да видат дека норвешката литература патува низ целиот свет. Успехот на норвешката литература надвор од нивната земја секако се должи на одличните автори кои пишуваат одлична литература. Но, тоа се должи на литературниот систем кој поддржува нови автори и обезбедува објавување и пристап до јавноста до современата литература. До есента 2017 откривме дека столбовите на норвешки литературен систем се уникатни: Шема за набавка на нови книги, фиксна цена на книгата, без ДДВ на книгите и колективни договори меѓу стопанствениците.

(<https://forleggerforeningen.no/the-norwegian-literary-system/>)

Набавна шема

Норвешкиот уметнички совет купува до 1500 примероци од околу 600 нови наслови секоја година. Овие книги се дистрибуираат до локалните библиотеки низ целата земја. Шемата е основана во 1960-тите и сè уште е исклучително важна и за издавачите, за писателите и, на крајот, за читателите.

Фиксна цена на книгата

Договорот за фиксна цена на книгата подразбира издавачите да одлучат за цената на новата книга кога е објавена. Продавачите на книги можат да ја намалат цената само до 12,5% до 1 мај следната година. Ова им овозможува на читателите да добијат книги по слична цена низ целата земја и да се обезбеди предвидливост и за писателите и за издавачите.

Ослободување од ДДВ

Исклученото ДДВ кај книгите е важно за да се задржат цените на книгите на прифатливо ниво и да ги направи книгите подостапни за читателите.

Колективни договори

Колективните договори помеѓу Норвешката асоцијација на издавачи и организациите за автори, илустратори и преведувачи обезбедуваат фер договор за правните лица.

Други шеми од Советот на уметници

Грантовите се нудат на талентирани автори, засновани врз уметнички квалитет и активност, а ги доделуваат претставници од писателските организации. Советот исто така нуди неколку можности да аплицира за поддршка на проекти и продукции.

Книжевен извоз

НОРЛА - Норвешка литература во странство, го промовира извозот на норвешката литература преку активна работа со профилирање и превод низ субвенции. Тие исто така нудат низа шеми за финансирање, за сите што имаат за цел да промовираат превод на норвешки книги. (<https://forleggerforeningen.no/wp-content/uploads/2017/10/Engelsk-blekke-til-print-IKB-27.09.17.pdf>).

Зошто Норвешка е најдобрата земја во светот да се биде писател ?

Заради малата бројка на популација, најголем дел од литературата што е објавена во Норвешка или не е достапна за продажба или има мал пазар. Покрај тоа, оваа многу мала популација е сконцентрирана во еден агол на светот. Низ нашето истражување ќе ве запознаеме со неверојатната авантура на книжевноста во Норвешка, и тоа како оваа земја со многу мало население има постигнато таков напредок. Од шеесеттите години, се појави сеопфатен консензус дека унапредувањето на книжевноста е товар за општеството. Следејќи го овој принцип, властите презедоа неколку придружни планови за да обезбедат постоење на книжевна разноликост и да инспирираат создавање на модерна норвешка книжевност, истовремено осигурувајќи се дека културното наследство е објавено на оригиналниот јазик, но исто така да биде достапно и за целиот свет. Затоа, денес норвешкиот книжевен систем е дефиниран со погоре споменатите индекси. Задачата на Норвешката писателска унија е да ги организира книжевните писатели. Унијата е основана во 1893 година и сега има повеќе од 600 автори како членови.

Целта на оваа унија е да ја заштити норвешката литература и да ги поддржува норвешките автори. Сојузот раководи со одбор со осум члена. Овој одбор го избираат Генералното собрание. Овој сојуз е и книжевен совет. Членовите на советот се добро обучени во книжевноста. Оттука и името, Совет на експерти за книжевна унија. Овој совет ги истражува барањата на членовите а потоа им нуди избор на грантови. Покрај одборот на директори и книжевни изучувачи, во Унијата постои уште еден одбор кој е ангажиран за меѓународните работи на унијата. Главната мисија на овој одбор е да ги следи прашањата поврзани со слободата на изразување и потрагата по судбината на потиснатите писатели. Секој автор, кој е жител на Норвешка, чии дела се објавени, и има книжевна вредност, може да биде член на оваа унија. За да се добие членство потребно е авторот да има издадено најмалку две книжевни дела (<https://norwaytoday.info/culture/literary-system/>).

Данаиа Кристополу во својата статија „Еве зошто Норвешката литература ги урива рекордите надвор“ го споменува името на Карл Ове Кнаусгорд, име кое Норвежаните сакаат да го мразат, а остатокот на светот сака да го пропушти. Кнаусгорд навистина ги смени правилата на играта кога станува збор за норвешката литература. Кога излезе првиот том од „Мојата борба“ во 2009 година, Норвежаните не знаеја како да реагираат - жанрот за автобиографија беше практично не - постоечки, брутална прекумерна експозиција како што е и самиот Кнаусгорд. Иако е многу контроверзен (членовите на неговото семејство, кои се појавуваат во книгите, зборуваа против него во медиумите), Карл Ове Кнаусгорд има продадено 450.000 книги во земја со пет милиони луѓе. Надвор од Норвешка, неговите книги се преведени на бројни јазици и се толку добро примени што тој е наречен „Норвежанецот Марсел Пруст“. Ненамерно, Кнаусгорд ја донесе сцената на норвешката литература во центарот на внимание, покажувајќи му на светот дека норвешките писатели можат да направат многу повеќе од црна-криминална фантастика. По катаклизмичниот ефект на Кнаусгорд, светот се повеќе сакаше да открие за норвешките автори. Во 2017 година, 538 норвешки книги беа преведени на 44 различни јазици - тоа е повеќе норвешка литература достапна за не-норвешка публика од кога и да било порано! На ова посебно обрнува внимание Германија. Новите норвешки

писатели како Маја Лунд се преведуваат на германски јазик и се на врвот на списоците со другите бестселери во земјата, што сигурно е и една од причините што Норвешка беше почесен Гостин на Саемот за книги во Франкфурт 2019 година (Danai Christopoulou, 2018).

Кнауслорд ќе биде запаметен во историјата на норвешката литература како автор кој своето дело „Мојата борба“ го има продадено во ист тираж како што се има продадено „Големиот Гедсби“ во Америка.

Еван Хугест, истакнува дека неколку луѓе му кажале кога отишол да го профилира Кнауслорд за Новата Република, секој познава некој што познава некој кој е „лик“ во книгата, обично идентификуван со вистинско име. Кетрин Санднс, уредничка на списанието која е цитирана во неговата статија му рекла дека познава 20 или 30 луѓе кои се појавуваат во книгата, како што и самата таа. Но, има уште еден начин на кој самата Норвешка помага да се објасни феноменот Кнауслорд: Земјата е едно од нај добрите места во светот да се биде писател или издавач. Еве зошто:

„Норвешките државни универзитети се бесплатни. Писменоста на норвешката популација е фантастични 100%. Во комбинацијата на нафтено богатство и силната скандинавска држава, владиното финансирање на културата е значајно. Зборувајќи со критичар на книги по име Тронд Хауген на неговото работно место, Националната библиотека на Норвешка, во Осло. (Го прашав да процени колку од 80 луѓе во кафетеријата на јавната библиотека слушнале за Кнауслорд, тој се насмеа: „Ох, 100 проценти.“) За сите објавени материјали во Норвешка се бара со закон да се депонира во Националната библиотека, и библиотеката моментно дигитализира сè во својата колекција. Секој во земјата ќе може бесплатно да го гледа материјалот преку Интернет; за книги под авторско право, патронот ќе може да пристапи до текстот, но не да го преземе. Додека новите норвешки книги ќе поминат низ контролата на квалитет, Уметничкиот совет купува 1.000 примероци за да ги дистрибуира до библиотеките - или 1.550 примероци ако се книги за деца. (Ова доаѓа во прилог на буџетите за аквизиција на библиотеките.) Ми беше кажано, шемата за набавки одржува во живот многу мали издавачи кои не би можеле поинаку да постојат. Друг ефект на шемата е што ги субвенционира писателите бидејќи градот кариера. Тие прават авторски хонорари на тие 1.000 примероци - всушност, со подобра стапка на авторски права од договорниот стандард. Книгите исто така се ослободени од данокот на додадена вредност на Норвешка“ (Hughes Evan, 2014).

Заедно со шемата за набавки, земјата им дава значителна поддршка директно на писателите и другите уметници. Познатите уметници добиваат загарантиран приход, генерално до пензија, а други имаат право на грантови од една до пет години. Сето ова помага да се обезбеди место за Норвешка во светската литература, а тоа е огромен предизвик кога толку малку луѓе ги читаат книжевните дела на нивниот јазик. Првите два јазика на кој се преведуваат книгите во Норвешка се Данскиот и Германскиот, додека Англискиот јазик е трет.

Норвешката книжевност во центарот на внимание

Најголемиот и најскапиот промотивен настан на Норвешка досега конечно се одигра во Франкфурт, по неколкумесечна подготовка. Земјата потроши десетици милиони круни за да биде таканаречен „Почесен гостин“ на Саемот

на книгата во Франкфурт и јасно го уживаше центарот на вниманието на книжевноста и на културата.

За „News in English from Norway” Маргит Волс, шеф на државната агенција Норла што ја промовира норвешката литература во странство изјави: „Саемот на книгата во Франкфурт е најголемиот светски пазар за литература“, изјавата е дадена за Бирото за новини НТБ. Таа забележа дека големата изложба привлекува повеќе од 10,000 новинари, 7.000 издавачи и 300.000 посетители, вклучувајќи многу книжевни агенти. „Едвај може да најдете друга арена во светот што посветува толку многу колективно внимание на една земја“, рече Волс (<https://www.newsinenglish.no/2019/10/16/norway-grabs-the-literary-spot-light/>). Присутно беше и кралското семејство, при што принцезата Мет-Марит и принц Хаакон пристигнаа со сопствениот „литературен воз“ во Франкфурт, каде им се придружи премиерот Ерна Солберг, министерот за култура Трин Скии Гранде и повеќе од 100 најуспешни автори на Норвешка. Министерот за надворешни работи Инге Ериксен Сареид исто така, за да учествува на сесии за слобода на изразување, уметничка слобода и културни права.

Сето ова не е само за зајакнување на извозот на норвешката литература, туку за промовирање на уметноста, културата и Норвешка како нација. Самото министерство за надворешни работи го опишува учеството на земјата на Саемот на книгата во Франкфурт како најголема културна инвестиција до сега на Норвешка во странство. Останува само времето да покаже дали инвестицијата во Франкфурт беше вредно за Норвешката литература.

Заклучок

Слободата и демократијата на изразување се длабоко вкоренети во норвешкото општество, а литературата е високо ценета. Последните неколку години книжевната сцена во Норвешка произведе голем број одлични автори. Бројот на меѓународни бестселери што Норвешка ги произведе со помош на нејзината културна политика е импресивен, а норвешките автори се истакнуваат со нивната извонредна способност да опишуваат феномени што се универзално релевантни. Литературата може да ги собере луѓето од цел свет и да создаде магија, како што тоа се случи на саемот за книги во Франкфурт 2019 година каде Норвешка беше почесен гостин. Културната политика на Норвешката влада се заснова на принципот дека уметноста и културата имаат единствена вродена вредност за поединците. Улогата на уметноста е да коментира, размислува, критикува и предизвикува. Уметноста и културата го прошируваат нашето разбирање за нас и општеството во кое живееме. Низ строго пропишани законски регулативи норвешката културна политика е една од ретките што оваа земја ја прави најдобра во светот за уметниците – писателите, издавачките куќи, библиотеките.

Слободно можеме да кажеме дека норвешките културни политики, и загарантира многу поголема видливост на националната книжевност во редовите на светската книжевност.

Затоа, нашиот заклучок е дека ова кратко истражување може да се продлабочи и да ни послужи како добар пример за подобрување во презентирањето и афирмацијата на нашата македонска книжевност.

Референци

1. Christopoulou Danaia, (2018) *This Is Why Norwegian Literature Is Breaking Records Abroad*, <https://theculturetrip.com/europe/norway/articles/this-is-why-norwegian-literature-is-breaking-records-abroad/> (пристапено 25.01.2020)
2. Hughes Evan,(2014), *The Norwegian Government Keeps Book Publishers Alive*, <https://newrepublic.com/article/117337/norway-best-place-world-be-writer> (пристапено 25.01.2020)
3. Manfred B. Steger,(2007), *Globalization: A Very Short Introduction*, New York: Oxford University Press Inc.,p.7
4. Svend Erik Larsen, (2010), *Local Literatures, Global Perspectives On Writing a Literary History for Secondary Schools*
5. https://www.otherness.dk/fileadmin/www.othernessandthearts.org/Publications/Journal_Otherness/Otherness_Essays_and_Studies_1.1/Microsoft_Word_-_Local_Literatures_Global_Perspectives.pdf(пристапено 30.01.2020)
6. <http://electronicbookreview.com/essay/on-the-globalization-of-literature-haruki-murakami-tim-obrien-and-raymond-carver/>(пристапено 01.02.2020)
7. <https://publish.illinois.edu/globalcurrents/2014/12/03/world-literature-theories-in-the-context-of-globalization/>(пристапено 01.02.2020)
8. [/Downloads/norway_102016.pdf](#) (пристапено 03.02.2020)
9. (<https://forleggerforeningen.no/the-norwegian-literary-system/>) (пристапено 03.02.2020)
10. <https://forleggerforeningen.no/wp-content/uploads/2017/10/Engelsk-blekke-til-print-IKB-27.09.17.pdf> (пристапено 09.02.2020)
11. <https://norwaytoday.info/culture/literary-system/>(пристапено 09.02.2020)
12. <https://www.newsinenglish.no/2019/10/16/norway-grabs-the-literary-spotlight/> (пристапено 10.02.2020)